Innspill Grønn Skattekommisjon, NOU 2015:15 Sett pris på miljøet

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, avdeling for landbruk og bygdeutvikling, har vurdert kommisjonens uttalelse som i hovedsak foreslår å innføre nye avgifter samt redusere eksisterende støtteordninger i landbruket, alt med mål om å oppfylle inngåtte internasjonale klimaforlik.

Kommisjonens uttalelse støtter i svært liten grad målene i nasjonal landbruks- og klimapolitikk, blant annet fastsatt i Stortingsmelding nr. 9; Velkommen til bords og i Stortingsmelding nr. 21; Norsk klimapolitikk. Uttalelsen har heller ikke vurdert de foreslåtte tiltakene tilstrekkelig i et helhetlig verdikjedeperspektiv.

Foreslåtte tiltak vil etter vår oppfatning bidra til en dårligere måloppnåelse for et bærekraftig og miljøtilpassa jord- og skogbruk i Norge. Tiltakene vil også føre til en dårligere klimatilpasning og redusert samfunnssikkerhet i landbruket.

Kommisjonens forslag har liten eller ingen vurdering av konsekvenser for naturmangfold, matsikkerhet, selvforsyningsgrad og opprettholdelse av kulturlandskapet, der aktiv og bærekraftig bruk av jord- og skogbruksarealene er helt sentralt.

Jordbruk

Kommisjonens forslag til tiltak i jordbruket

1. **Avgift på alle Co2-utslipp tilsvarende avgift på diesel og bensin. Ingen reduserte avgifter eller fritak. Gjelder gass til drivhus, olje og smøremidler samt drivstoff.**
2. **Redusere tilskuddssatsene for rødt kjøtt dvs. storfe og sau.**
3. **Ny avgift på rødt kjøtt settes etter generelt nivå for utslipp av CO2 i følge internasjonale forpliktelser om klimagassutslipp.**
4. **Ny avgift på nitrogen i handelsgjødsel tilsvarende nytt avgiftsnivå for klimagassutslipp.**
5. **Ny CO2-avgift eller naturavgift ved omdisponering fra skog til dyrkamark samt ved nydyrking av myrarealer tilsvarende nivå for avgift ved klimagassutslipp. Uklare data og metoder tilsier at avgiften tar tid å innføre.**

Kommisjonens forslag til tiltak i jordbruket som vurderes på sikt

1. **Avgift på fosfor i handelsgjødsel**
2. **Avgift på utslipp fra konsesjonsbelagte bedrifter. Herunder vil husdyrhold sortere og tall for CO2 utslipp må beregnes først.**
3. **Avgift på naturinngrep, fortrinnsvis etter omstridt INON-modell for inngrepsfri natur. Komplisert verdisetting.**

Generell kommentar:

Innretningen på kommisjonens innstilling er at alle næringer underlegges nasjonale mål for reduksjon av klimagassutslippene i samsvar med målsettinger om å innfri internasjonale avtaler.

Jordbruket har gjennom siste stortingsmelding om landbruk: «Velkommen til bords» og gjeldende embetsoppdrag for gjennomføring av regjeringens politikk beskrevet i VØI – Virksomhets- og økonomiinstruks, fått retningslinjene for vårt arbeid og regjeringens mål. Her framgår at vi skal ha mål om økt matproduksjon, landbruk i hele landet og bærekraftig matproduksjon. Utvalget har i sin innstilling ikke vurdert konsekvensene på måloppnåelsen for disse.

Kommentar til nye avgiftsforslag

1. **Prinsippene for karbonprising er at alle sektorer, kvotepliktig og ikke kvotepliktig, får den samme avgift på klimagassutslippene. Dette prinsipp vil for jordbruket medføre økte produksjonskostnader og utfordringer for lønnsomheten i næringen.**

2. **Reduserte tilskuddssatser for produksjon av rødt kjøtt for å redusere produksjonen og klimagassutslippene betyr at næringen bygges ned med redusert bruk av norske fôrressurser, redusert biologisk mangfold og mindre nytteverdi på kulturlandskap og utmark. Utvalget viser til at tilskuddet til produksjon av rødt kjøtt i dag er langt høyere enn for produksjon av hvitt kjøtt. Med bakgrunn i dette foreslår utvalget å redusere produksjonstilskuddet på rødt kjøtt for å redusere klimautslippene. Vi savner her en vurdering av dette tiltaket i en helhetlig sammenheng. Vi minner først om at grovforbasert kjøttproduksjon med tilrettelegging for beitedrift i inn og utmark er ressurskrevende. Dette er bakgrunnen for at tilskuddene til produksjon av rødt kjøtt i dag er langt høyere enn for hvitt kjøtt. Videre er det sånn at denne produksjonen har flere positive effekter på andre miljøverdier som åpent landskap og biologisk mangfold, når den er basert på bruk av norske forressurser i inn og utmark. Redusert tilskudd til produksjon av rødt kjøtt vil derimot gjøre det mer lønnsomt å basere produksjonen på importert kraftfor, dvs. en produksjon som ikke er bærekraftig og som ikke bidrar positivt i klimasammenheng.**

3. **Særavgift på rødt kjøtt foreslås i tillegg for å redusere produksjon og forbruk gjennom en form for omsetningsavgift. Denne vil også ramme produsentene og næringen og det er ingen forslag om kompensasjon for bortfall av inntekter ved salg av kjøtt. Her er også sett isolert på klimautslippene fra selve produksjonen av kjøttet ved nedbryting av organisk materiale i dyret. Verdien av karbonbindingen som skjer ved grovfôrproduksjonen og på beite er ikke omtalt eller regnet på. Dette blir feil.**
4. **Avgift på nitrogen og trolig på fosfor på sikt foreslås innført som ny avgift på handelsgjødsel. Målet om redusert eller rett bruk av handelsgjødsel er bra ivaretatt i dagens ordninger med krav om jordprøver og gjødselplan for å få produksjonstilskudd. Gjennom ny forskrift for bruk av husdyrgjødsel som er under utarbeiding vil trolig bli satt krav om et gjødselregnskap som omfatter alle gjødselmidlene i bruk. Samlet vil dette bidra til optimal bruk av nitrogen og fosfor og dermed gi maksimal reduksjon i utslipp av nitrøse gasser til luft og fosforforbindelser i hovedsak til vannresipienter.**

5. **Naturavgift. Utvalget har som utgangspunkt at all bruk av natur har en kostnad, og en foreslår derfor å innføre en naturavgift. Naturavgiften foreslås innført i prinsipp på alle omdisponeringer inkludert nydyrking av spesielt myr, men også for nydyrking av fastmark. Dette bremser viktig tilgang på ny dyrkajord til erstatning for arealene som bygges ned**

hvert år. Akkurat det nevner ikke utvalget i sin innstilling. Vi minner også om at en slik generell avgift vil komme som et tillegg til bestemmelsen i naturmangfoldlovens § 11 om at kostnader med miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. Vi kan ikke se at disse bestemmelsene er sett i sameheng med forslaget om å innføre en naturavgift. Bruk av naturens fornybare ressurser er selve grunnlaget for å få til «det grønne skiftet». Under dette kapitlet savner vi derfor en vurdering av hvilke konsekvenser en slik generell avgift vil ha på bruk av naturens ressurser som bidrar positivt med hensyn til miljø, for eksempel bruk av utmark som beite for husdyr slik nevnt tidligere, og som er en viktig forutsetning for at vi skal greie redusere forbruket av ikke fornybare naturressurser som bidrar svært negativt i klimasammenheng.

Skogbruk

Kommisjonens forslag til tiltak i skogbruket

- **Støtten til skogsbilveier og taubaner i skogbruket avvikles**
- **Midler fra skogfondsordningen tillates ikke benyttet til bygging av skogsbilveier og hogst i bratt terreng**

Generell kommentar

Innretningen på kommisjonens innstilling er at alle næringer underlegges nasjonale mål for reduksjon av klimagassutslippene i samsvar med målsettinger om å innfri internasjonale avtaler.

Meld. St.21(2011-12) Norsk klimapolitikk **forsterker budskapet om å sikre et høyt opptak av CO2 i skog og slik at karbonlageret i skogen stadig øker. Samtidig skal skogressursene brukes til å produsere mer fornybar energi og trematerialer.**

Regjeringa vil føre en offensiv klimapolitikk. Det skal legges større vekt på klimapolitiske mål i forvaltning av norske skoger, bl.a. ved å øke aktiviteten i skogbruket. God tilpasning til et klima i ending blir viktig for å redusere sårbarhet og for å utnytte muligheter som følge av klimaendringene.

Meld. St. 9(2011-2012) landbruks- og matpolitikken:

Regjeringen vil:

- **Legge til rette for økt bruk av tre til bygg og bioenergi**
- **Møte eventuell økt etterspørsel etter råstoff fra skogen ved å legge til rette for økt bærekraftig avvirkning og uttak av skogbiomasse**
- **Utvikle skogbrukets infrastruktur innenfor rammene av målrettede miljøhensyn og ivaretagelse av naturmangfoldet, for å gi bedre adkomst til skogressursene som grunnlag for økt skogbasert verdiskaping**

Kommentar til foreslåtte tiltak

1. ***Foreslåtte tiltak synliggjør mangel på kunnskap om verdikjeden i skog***

- **Utvalget fokuserer ikke den positive klimaeffekten og verdiskapingseffekt ved økt bruk av tre (fortrinn ved bruk av tre jfr. andre materialer godt dokumenter, bl.a. gjennom bygging av Åsveien skole i Trondheim).**

2. ***Foreslåtte tiltak fører til svekka muligheter for et effektivt skogbruk og bærekraftig bruk av skogressursene***
   - **Færre veger vil føre til mere terreng kjøring, mer markslitasje, større avrenning fra arealene og økt erosjon. Utfordringene forsterkes gjennom forventa høgere nedbørsintensitet som følge av klimaendringer.**

3. ***Foreslåtte tiltak fører til redusert samfunnssikkerhet***
   - **Jfr. klimaprofil Sør-Trøndelag forventes *at* episoder med kraftig nedbør øker vesentlig både i intensitet og hyppighet. Dette vil også føre til mer overvann. Det forventes flere og større regnflommer. Økt fare for skred som følge av økte nedbørmengder.**
   - **Sør-Trøndelag har 2400 km helårs skogsbilveier og sommerbilveier som helt eller delvis har skogbruksmessig nytte. Hovedtyngden av dette er bygd i tidligere tider og prosjektert ut fra andre kvalitetskrav til veg enn dagens. Hovedtyngden er ikke tilpasset klimaendringene. Mangelfull oppfølging av ombygging/ opprusting av skogsveger som følge av foreslåtte tiltak vil derfor kunne føre til økte klimaskader og redusert samfunnssikkerhet.**

4. ***Tilnærmingen er ikke kunnskapsbasert***
   - **Utvalgets utgangspunkt er at all bruk av naturens ressurser bør ha en pris som reflekterer de samfunnsøkonomiske kostnadene ved tap av eks. biologisk mangfold.**
   - **Inngangen som velges er likevel ikke formålseffektiv og kunnskapsbasert. Eks. setter man likhetstegn mellom INON og tap av biologisk mangfold, Bygging av skogsbilveier og tap av biologisk mangfold, hogst i bratt terreng og tap av biologisk mangfold.**